

LOVFORSLAG NR. 84

Folketinget 1974-75 (2. samling)

Kirkeministeren (*Jørgen Peder Hansen*):

Jeg skal herved tillade mig for det høje ting at fremsætte *forslag til lov om begravelse og ligbrænding*.

Forslaget er identisk med det den 28. november 1974 fremsatte lovforslag, som ikke nåede at blive behandlet, inden folketingsvalget den 9. januar 1975 blev udskrevet.

Forslaget går ud på, at begravelsesloven fra 1907 og ligbrændingsloven fra 1950 afløses af en fælles lov om begravelse og ligbrænding.

Flere forhold har givet anledning til denne lovrevision. En del bestemmelser i begravelsesloven og ligbrændingsloven har således længe trængt til en revision. Dette gælder navnlig bestemmelsen i begravelseslovens § 2, hvorefter der kan foretages borgerlig begravelse af folkekirkens medlemmer, når den afdøde ved en i testamenteform afgivet erklæring har truffet bestemmelse herom. Kravet om erklæringens afgivelse i testamenteform har vist sig at være for strengt, og i praksis er det efterhånden blevet anerkendt, at afdødes ønske om borgerlig begravelse også kan godtgøres på anden måde. Bestemmelsen i ligbrændingslovens §5, hvorefter det ikke kan pålægges folkekirkens præster at medvirke ved begravelse, hvor ligbrænding finder sted, har desuden bidraget til at skabe uklarhed på dette område, idet bestemmelsen er taget til indtægt for den opfattelse, at begravelseslovens regler om borgerlig begravelse kun gælder ved kistebegravelser, medens de efterladte, hvor ligbrænding finder sted, frit kan træffe stemmelse med hensyn til, om begravelse skal ske med eller uden medvirken af en præst. Usikkerhed med hensyn til den gældende retstilstand og manglende kontrolbestemmelser i lovgivningen har medført, at det undertiden er forekommet, at der er foretaget borgerlig begravelse af folkekirkemedlemmer, uden at det var godtgjort, at den afdøde havde fremsat noget ønske herom.

Endvidere har justitsministeriet som led i bestræbelser på at aflaste politiet for administrative forretninger overfor kirkeministeriet rejst spørgsmålet om gennemførelse af et af administrationsrådet fremsat forslag om ændring af ligbrændingslovens §3, stk. 2, således at kontrollen med, at betingelserne for ligbrænding er opfyldt, i alle tilfælde overføres fra politiet til krematoribestyrerne.

På denne baggrund blev der i 1968 nedsat et udvalg med den opgave at overveje spørgsmålet om ændringer i begravelsesloven og ligbrændingsloven. I sin i 1973 afgivne betænkning går udvalget enstemmigt ind for, at bestemmelserne i de pågældende love ændres på de ovennævnte og en række andre punkter og samles i en ny lov om begravelse og ligbrænding i overensstemmelse med et i betænkningen indeholdt lovudkast, hvilket udkast ligger til grund for det foreliggende lovforslag.

Forslaget bygger på det hovedsynspunkt, at der på dette område bør gælde retsregler, der er så enkle og klare, at deres anvendelse i praksis skaber færrest mulige komplikationer. Dette er bl.a. søgt opnået gennem udformning af ensartede regler om betingelserne for ligbrænding og borgerlig begravelse. Efter disse regler skal afdødes ønske være afgørende for, om liget skal begraves eller brændes, og om en præst skal medvirke ved begravelseshandlingen, uden at der stilles særlige krav til ønskets form. Reglerne om borgerlig begravelse gælder såvel medlemmer af folkekirken som medlemmer af andre trossamfund. Hvis afdøde ikke direkte eller indirekte - f.eks. gennem medlemskab af en ligbrændingsforening eller et trossamfund - har tilkendegivet noget ønske, overlades afgørelsen til de pårørende.

Reglernes overholdelse skal ifølge forslaget påses af begravelsesmyndigheden, der i tilfælde, hvor ligbrænding skal finde sted, er henlagt til krematoriebestyrelsen og i tilfælde af kistebegravelse til sognepræsten på begravelsesstedet eller begravelsesvæsenet, hvor dette er udskilt fra kirkens bestyrelse, som tilfældet er i København og de større byer.

Anmodning om begravelse eller ligbrænding skal fremsættes over for begravelsesmyndigheden, der på grundlag af anmodningen og de førnævnte regler i hvert enkelt tilfælde afgør, om begravelse eller ligbrænding skal finde sted og om begravelsehandlingen skal foregå med eller uden medvirken af en præst. Begravelsesmyndighedens afgørelse kan - som noget nyt - indbringes for skifteretten. Det foreslås tillige, at der tillægges skifteretten beføjelse til at træffe afgørelse i tilfælde af uenighed mellem de efterladte angående valg af gravsted, idet der i praksis har vist sig at være behov for, at der kan opnås en juridisk afgørelse af sådanne tvistigheder.

Den anførte ordning indebærer foruden en forbedret kontrol med iagttagelse af reglerne om borgerlig begravelse, at politiet og - i de større byer - præsterne aflastes for administrativt arbejde i forbindelse med ligbrænding og begravelse.

Lovforslaget indeholder ikke regler om, hvem der kan eller skal tage initiativ til iværksættelse af en afdød persons begravelse, idet man er gået ud fra, at det for de fleste fremdeles vil føles både som en ret og som en naturlig pligt at drage omsorg for deres slægtninges og venners begravelse. I de - antageligt også i fremtiden sjældent forekommende - tilfælde, hvor ingen tager initiativ til iværksættelse af en begravelse, skal det ifølge forslaget påhvile kommunen at foretage det fornødne.

Lovforslaget indeholder ej heller regler, der giver præster adgang til at undslå sig for at forrette jordpåkastelse eller foretages anden kirkelig handling, hvor ligbrænding finder sted, idet den nugældende regel herom under hensyn til den i

tidens løb skete ændring af den almindelige holdning til ligbrænding må anses for forældet og ifølge derom indhentede oplysninger ej heller ønskes opretholdt af præsterne.

Derimod er der i lovforslaget optaget nogle regler om selve begravelseshandlingen. Dennes forløb skal, hvor en præst i folkekirken skal medvirke, fastlægges af præsten efter forhandling med den, der har begæret begravelsen eller ligbrænding foretaget. Som obligatorisk forskrift er alene bibeholdt reglen om, at folkekirkens jordpåkastelsesritual skal følges. Andre bindende forskrifter f.eks. angående ligtale, valg af begravelsessalmer m.v., har man ment at burde udelade, for at der i videst muligt omfang kan være adgang til at tage hensyn til de efterlattes ønsker med hensyn til begravelseshandlingens forløb.

I liberaliserende retning går endvidere den foreslåede bestemmelse om, at medlemmer af alle trossamfund - anerkendte såvel som ikke-ankendte, kristne såvel som ikke-kristne - kan begraves på folkekirkens kirkegårde eller fra dens kapeller under medvirken af deres egne præster, og uden at der stilles krav om anvendelse af et godkendt ritual. Om begravelseshandlingens forløb skal der i disse tilfælde foruden med de efterlattede forhandles med kirkegårdsbestyrelsen, der kan nedlægge indsigelse mod sådanne led i begravelseshandlingen, som ville stride mod den sømmelighed og orden, der bør iagttages på kirkegårde.

Tilsvarende regler foreslås fastsat med hensyn til foretagelse af borgerlige begravelser på folkekirkens kirkegårde eller fra dens kapeller. Det nugældende forbud mod foretagelse af jordpåkastelse ved borgerlig begravelse foreslås ophævet.

Herudover indeholder forslaget nogle bestemmelser om adgangen til at anlægge kirkegårde og begravelsespladser. Disse bestemmelser svarer stort set til de nugældende regler. Dog foresås der som noget nyt tilvejebragt hjemmel for, at regler om bestyrelse, tilsyn og benyttelse m.v. for alle ikke-folkekirkelige kirkegårde skal fastsættes i en af kirkeministeriet stadfæstet vedtægt.

Idet bemærkes, at lovforslagets gennemførelse ikke vil medføre udgifter for statskassen, og idet jeg iøvrigt henviser til bemærkningerne til forslaget, skal jeg anbefale dette til det høje tings velvillige behandling.